

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO NR. 5D-2025/2.1-100 PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBĄ IR LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBOS ŠIAULIŲ KALĖJIMĄ

2025 m.
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2025 m. sausio 21 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – LKT) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundų (prašymų) netinkamu nagrinėjimu, ir LKT Šiaulių kalėjimo (toliau – Šiaulių kalėjimo) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesprendžiant problemos susijusios su valymo priemonių išdavimu (toliau – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodo:

„[...] Dėl neišduodamo ploviklio kamerai ir sanitariniam mazgui [...] plauti.

Šiaulių kalėjime kreipiausi su prašymais ir skundais į administraciją, kad man būtų išduodamas ploviklis kamerai ir sanitariniam mazgui plauti, tačiau nei į prašymus, nei į skundus nėra reaguojama ir ploviklis man nėra išduodamas“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti jo Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2025 m. sausio 30 d. raštu Nr. SE-228 ir 2025 m. balandžio 1 d. raštu Nr. SE-643 kreipėsi į LKT, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

LKT 2025 m. vasario 14 d. raštu Nr. 1S-1156 ir 2025 m. balandžio 11 d. raštu Nr. 1S-2769 Seimo kontrolierę informavo:

4.1. „[...] 2024-10-10 nuteistasis X (toliau – pareiškėjas) kreipėsi su skundu dėl neišduodamų valymo priemonių. Pareiškėjui 2024-11-12 buvo pateiktas atsakymas nurodant, kad valymo priemonės yra pristatomos į postus, o už jų paskirstymą gyvenamosioms patalpos yra atsakingi Saugumo valdymo skyriaus pareigūnai.

2025-01-07 gautas pareiškėjo skundas dėl neišduodamų valymo priemonių, į kurį 2025-01-14 raštu Nr. 2S-284 buvo pateiktas atsakymas, informuojant, kad Lietuvos kalėjimų tarnybos Šiaulių kalėjime švarai ir tvarkai palaikyti nuteistiesiems (suimtiesiems) yra išduodamos valymo priemonės“;

4.2. „[...] Šiaulių kalėjime nuteistieji (suimtieji) privalo patys nuolat rūpintis švaros ir

tvarkos palaikymu gyvenamosiose patalpose. Vadovaujantis Lietuvos kalėjimų tarnybos Šiaulių kalėjimo viršininko 2023 m. birželio 21 d. sprendimu Nr. VO-24-29 patvirtinto „Suimtųjų (nuteistųjų) gyvenamųjų, poilsio ir užimtumo, darbo ir mokymosi patalpų tvarkymo ir jose esančio turto naudojimo tvarkos aprašo“ nuostatomis, asmenims skiriamas inventorių bei valymo priemonės. Kameroms valyti skiriamas inventorių (šluota (šepetys), šiukšlių semtuvas, šiukšlių kibiras, kibiras, šluostės) bei valymo priemonės (soda, ūkinis muilas), kuriomis aprūpina Saugumo valdymo skyriaus specialistas. [...]. Tais atvejais, kai asmuo nori, kad jam būtų išduotos valymo priemonės, jis turi žodžiu kreiptis į Saugumo valdymo skyriaus pareigūnus, kurie šias priemonės nuteistajam (suimtajam) atneša į gyvenamąją patalpą“;

4.3. „[...] Šiaulių kalėjimo [...] viršininko 2025 m. kovo 12 d. sprendimu Nr. VO-24-7 „Dėl Suimtųjų (nuteistųjų) gyvenamųjų, poilsio ir užimtumo, darbo ir mokymosi patalpų tvarkymo ir jose esančio turto naudojimo tvarkos aprašo pateikimo“ buvo pakeistas Šiaulių kalėjimo viršininko 2023 m. birželio 21 d. sprendimo Nr. V-24-29 4.5 punktas, [...]. Po šio vidinio teisės akto papildymo (nuo 2025 m. kovo 12 d.) nuteistieji (suimtieji) raštišką prašymą dėl valymo priemonių išdavimo pateikia kontaktiniam pareigūnui, kuris šį prašymą perduoda darbuotojui, kuris užregistruoja prašymą dokumentų valdymo sistemoje ir perduoda Lietuvos kalėjimų tarnybos Turto valdymo skyriaus atsakingiems darbuotojams. Iki vidinio teisės akto papildymo (iki 2025 m. kovo 12 d.) valymo priemonės nuteistiesiems (suimtiesiems) buvo išduodamos pagal individualius žodinius prašymus“.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. *Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – BVK) 92 straipsnio „Arešto ir laisvės atėmimo bausmės atliekančių nuteistųjų buities poreikių užtikrinimo sąlygos“ 1 dalis* – „Arešto ir laisvės atėmimo bausmės atliekantiems nuteistiesiems užtikrinamos Lietuvos Respublikos higienos normas atitinkančios gyvenamųjų patalpų ir buities sąlygos“.

6. *Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAĮ):*

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs“.

10 straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“ 4 dalis – „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos“.

7. *Lietuvos higienos normos HN 134:2015 „Laisvės atėmimo vietų ir teritorinių policijos įstaigų areštinių sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. V-908:*

35 *punktas* – „Laisvės atėmimo vietos, policijos areštinės gyvenamosios patalpos valomos laisvės atėmimo vietos, policijos areštinės vadovo nustatyta tvarka“.

37 *punktas* – „Patalpoms, kurias pagal laisvės atėmimo vietos, policijos areštinės vidaus tvarkos taisykles, valo patys jose laikomi asmenys (pvz., laisvės atėmimo vietos gyvenamosios patalpos, ilgalaikių pasimatymų patalpos), turi būti skirtos valymo priemonės (šepetys grindims, šluostė, šiukšlių semtuvėlis, kibiras, valikliai)“.

Tyrimo išvados

8. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

8.1. dėl Šiaulių kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesprendžiant problemos susijusios su valymo priemonių išdavimu;

8.2. dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundų (prašymų) netinkamu nagrinėjimu.

Dėl Šiaulių kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesprendžiant problemos susijusios su valymo priemonių išdavimu

9. Skunde rašoma, kad Šiaulių kalėjimo pareigūnai Pareiškėjui neišduoda valymo priemonių.

10. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą nuteistiesiems turi būti užtikrinamos gyvenamųjų patalpų ir buities sąlygos, atitinkančios Lietuvos Respublikos higienos normas.

Bausmės atlikimo vietų kameros ar kitos patalpos, kuriose apgyvendinami nuteistieji, privalo būti švarios. Švaros ir tvarkos palaikymu kamerosose rūpinasi patys jose laikomi asmenys, o bausmės atlikimo vietų administracija suteikia reikalingą materialinį buitinį aprūpinimą (valymo priemonių) (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A822-1281/2013). Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad Šiaulių kalėjime laikomiems asmenims kyla pareiga tvarkyti gyvenamąsias patalpas, o bausmės atlikimo vietos pareigūnams kyla pareiga šiuos asmenis aprūpinti valymo priemonėmis (šepetiu grindims, šluoste, šiukšlių semtuvėliu, kibiru, valikliais).

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad pagal Šiaulių kalėjime iki 2025 m. kovo 12 d. galiojusią tvarką nuteistuosius valymo inventoriumi (šluota (šepetys), šiukšlių semtuvas, šiukšlių kibiras, kibiras, šluostės) ir valymo priemonėmis (soda, ūkinis muilas) aprūpino Saugumo valdymo skyriaus specialistas pagal žodinį nuteistojo prašymą (šios pažymos 4.2, papunktis), o pagal Šiaulių kalėjime nuo 2025 m. kovo 12 d. galiojančią tvarką (šios pažymos 4.3 papunktis) – pagal rašytinį nuteistojo prašymą. Seimo kontrolierei nebuvo pateikti duomenys nei apie žodinius (iki 2025 m. kovo 12 d.), nei apie rašytinius (nuo 2025 m. kovo 12 d.) Pareiškėjo prašymus išduoti valymo priemones ir nebuvo pateikta informacija apie pirmiau nurodytų prašymų patenkinimą (atsisakymą tenkinti). Šios aplinkybės leidžia spręsti, kad nebuvo paneigtas Pareiškėjo teiginys, kad Šiaulių kalėjimo pareigūnai jam neišduoda valymo priemonių.

11. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo dalis dėl Šiaulių kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesprendžiant problemos susijusios su valymo priemonių išdavimu, yra pagrįsta.

Dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundų (prašymų) netinkamu nagrinėjimu

12. Skunde rašoma, kad Pareiškėjas raštu ne kartą kreipėsi į Šiaulių kalėjimo pareigūnus dėl jam neišduodamų valymo priemonių, tačiau į jo kreipimuisi nebuvo tinkamai atsakyta.

13. Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – LKT), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų įstatymo viršenybės, išsamumo ir objektyvumo principų, kurie reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Atsakymą į gautą prašymą (skundą) jis turi pateikti per 20 darbo dienų nuo prašymo (skundo) gavimo institucijoje (šios pažymos 6 punktas).

14. Skundo tyrimo metu nustatyta:

14.1. Pareiškėjas 2024 m. spalio 10 d. raštu kreipėsi į Šiaulių kalėjimo pareigūnus su skundu dėl neišduodamų valymo priemonių. Į šį skundą buvo atsakyta LKT 2024 m. lapkričio 12 d. raštu, kuriame Pareiškėjui paaiškinta Šiaulių kalėjime laikomų nuteistųjų aprūpinimo valymo inventoriu ir valymo priemonėmis tvarka (šios pažymos 4.1 papunktis), tačiau nebuvo sprendžiamas klausimas dėl Pareiškėjo aprūpinimo valymo priemonėmis, t. y., netirta, ar Pareiškėjas buvo aprūpintas valymo priemonėmis, jei taip, kada, jei ne, nevertinta, dėl kokių priežasčių atsakingi Šiaulių kalėjimo pareigūnai jo neaprūpino reikalingomis valymo priemonėmis ir pan. Dėl šios priežasties vertintina, kad Pareiškėjui pateiktas LKT 2024 m. lapkričio 12 d. raštas yra neargumentuotas, neišsamus, jame nėra nurodytos skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės, todėl jis neatitinka VAĮ įtvirtintų reikalavimų.

14.2. Pareiškėjas 2025 m. sausio 7 d. raštu kreipėsi į Šiaulių kalėjimo pareigūnus su skundu dėl neišduodamų valymo priemonių. Į šį skundą buvo atsakyta LKT 2025 m. sausio 14 d. raštu, kurio turinys yra iš esmės tapatus LKT 2024 m. lapkričio 12 d. rašto turiniui (šios pažymos 4.1 papunktis). Kadangi LKT 2024 m. lapkričio 12 d. raštas šioje pažymoje jau buvo pripažintas neatitinkančiu teisės aktų reikalavimų, todėl ir Pareiškėjui pateiktas iš esmės tapataus turinio LKT 2025 m. sausio 14 d. raštas yra vertintinas kaip neargumentuotas, neišsamus ir neatitinkantis VAĮ įtvirtintų reikalavimų.

15. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo dalis dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundų (prašymų) netinkamu nagrinėjimu, yra pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

16. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl Šiaulių kalėjimo pareigūnų veiksmų (neveikimo), nesprendžiant problemos susijusios su valymo priemonių išdavimu, pripažinti pagrįsta.

17. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundo dalį dėl LKT pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su skundų (prašymų) netinkamu nagrinėjimu,

pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė LKT direktoriui rekomenduoja:

18.1. imtis priemonių, kad Pareiškėjui būtų išduotos valymo priemonės, jei tai nebuvo padaryta;

18.2. imtis priemonių, kad ateityje gauti pareiškėjų skundai būtų nagrinėjami išsamiai ir atidžiai, o pateikiami atsakymai būtų pagrįsti ne tik objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų nuostatomis, bet ir konkrečiam skundo tyrimui reikšmingomis aplinkybėmis.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti **Pareiškėją ir Seimo kontrolierę** (rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus ir juos pagrindžiančius dokumentus Seimo kontrolieri pateikti per E. pristatymo informacinę sistemą ar el. p. ombuds@lrski.lt).

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė